

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH
ČLOVEKOVIH
PRAVIC

KAKO IN KDAJ SE LAHKO GLEDE KRŠITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC PRITOŽITE NA MEDNARODNE POGODBENE ODBORE ZDRUŽENIH NARODOV

Varuhov kratki vodič

ODBOR ZA
ČLOVEKOVE PRAVICE

ODBOR ZA ODPRAVO
RASNE DISKRIMINACIJE

ODBOR PROTI MUČENJU

ODBOR ZA ODPRAVO
DISKRIMINACIJE ŽENSK

ODBOR ZA
OTROKOVE PRAVICE

ODBOR ZA PRAVICE
INVALIDOV

KAKO IN KDAJ SE LAHKO GLEDE KRŠITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC PRITOŽITE NA MEDNARODNE POGODBENE ODBORE ZDRUŽENIH NARODOV

Varuhov kratki vodič

Posameznice in posamezniki, ki menijo, da jim je država kršila katero od človekovih pravic, določenih v veljavnih mednarodnih pogodbah, se lahko (pod določenimi pogoji) pritožijo mednarodnim pogodbenim odboru Organizacije združenih narodov (OZN), ki nadzirajo uresničevanje mednarodnih pogodb s področja človekovih pravic.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije v tem vodiču predstavlja relevantne informacije glede tovrstnih pritožb, ki so pomemben mednarodni mehanizem zagotavljanja spoštovanja mednarodnih obveznosti držav s področja človekovih pravic. Pri tem povzema informacije, ki jih je pripravil Urad visokega komisarja za človekove pravice OZN.¹

¹ Spletna stran Urada visokega komisarja za človekove pravice OZN (OHCHR) - [Human Rights Treaty Bodies - Individual Communications](#) in publikacija Posamezni pritožbeni postopki po Mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah OZN - [Individual Complaint Procedures under the United Nations Human Rights Treaties](#).

VSEBINA

1. Na katere mednarodne pogodbene odbore se lahko pritožim, če menim, da mi država krši človekove pravice in temeljne svoboščine?	3
2. Kdo se lahko pritoži?	3
3. Glede katerih zadev se lahko pritožim?	4
4. Proti komu se lahko pritožim?	4
5. Ali moram najprej izčrpati vsa notranja pravna sredstva?	4
6. Ali obstajajo kakšni nujni postopki?	4
7. Ali je koristno pritožbo istočasno poslati različnim mehanizmom za človekove pravice?	5
8. Ali mednarodni pogodbeni odbori lahko obravnavajo pritožbo, če je o isti zadevi že odločalo Evropsko sodišče za človekove pravice ali drug mednarodni odbor?	5
9. Ali obstaja rok za vložitev pritožbe?	5
10. Ali bo moja pritožba proučena, če se nanaša na dogodke oziroma dejstva, ki so se zgodila že dolgo časa nazaj?	6
11. Ali se lahko pritožim anonimno?	6
12. Kako naj predstavim svojo pritožbo?	6
13. Ali lahko ustno predstavim svoje argumente?	7
14. Kako poteka postopek pred mednarodnim pogodbenim odborom?	7
15. Ali je postopek pred mednarodnimi pogodbenimi odbori javen?	7
16. Kakšne odločitve lahko sprejmejo mednarodni pogodbeni odbori?	7
17. Kaj lahko mednarodni pogodbeni odbor priporoči državi, če odloči glede pritožbe v mojo korist?	8
18. Kako dolgo bo postopek trajal?	8
19. Kam naj pošljem svojo pritožbo?	8
20. Prizadevanje Varuha človekovih pravic, da bi Slovenija omogočila tudi pritožbe posameznikov na Odbor za ekonomske, socialne in kulturne pravice	8
21. Dodatne informacije in povezave	8

1. Na katere mednarodne pogodbene odbore se lahko pritožim, če menim, da mi država krši človekove pravice in temeljne svoboščine?

Republika Slovenija omogoča pritožbe na naslednje mednarodne pogodbene odbore, pristojne za nadzor nad uresničevanjem šestih naštetih mednarodnih pogodb s področja človekovih pravic.

Posameznice in posamezniki lahko naslovijo pritožbo na:

- [Odbor za človekove pravice](#)² glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah](#);
- [Odbor proti mučenju](#)³ glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju](#);
- [Odbor za odpravo rasne diskriminacije](#)⁴ glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije](#);
- [Odbor za odpravo diskriminacije žensk](#)⁵ glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk](#);
- [Odbor za otrokove pravice](#)⁶ glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Konvencije o otrokovih pravicah, Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih in Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije](#);
- [Odbor za pravice invalidov](#)⁷ glede kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz [Konvencije o pravicah invalidov](#).

2. Kdo se lahko pritoži?

Pritožbo oziroma t. i. sporočilo (v ang. communication) lahko na odbore naslovi:

- **vsakdo, ki je žrtev** kršitve človekovih pravic, ali
- **zastopnik žrtve ali skupine žrtev** kršitev človekovih pravic, ki vloži pritožbo v njihovem imenu in **predloži pisno soglasje vsake žrtve, ki jo želi zastopati.**
Sorodnik, ki zastopa žrtev kršitev človekovih pravic, lahko žrtev zastopa tudi brez pisnega soglasja, če oseba, ki jo zastopa, pooblastila ne more dati (razlog za to je treba razložiti).

Pritožbeni mehanizmi so zasnovani tako, da so dostopni laikom. Za vložitev pritožbe ni treba biti odvetnik ali poznati pravnih in tehničnih terminov.

---

² V ang. Human Rights Committee.

³ V ang. Committee against Torture.

⁴ V ang. Committee on the Elimination of Racial Discrimination.

⁵ V ang. Committee on the Elimination of Discrimination against Women.

⁶ V ang. Committee on the Rights of the Child.

⁷ V ang. Committee on the Rights of Persons with Disabilities.

3. Glede katerih zadev se lahko pritožim?

Odbori v okviru posameznega pritožbenega mehanizma preučujejo **le posamične zadeve glede konkretnih zatrjevanih kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz posamične mednarodne pogodbe** o človekovih pravicah, za katero so pristojni.

Po tem mehanizmu mednarodni pogodbeni odbori **ne preučujejo pritožb glede splošnega stanja človekovih pravic v državi**, vloženih v imenu splošne skupine oseb, ki jih ni mogoče posamično opredeliti.

4. Proti komu se lahko pritožim?

Mednarodni pogodbeni odbori **obravnavajo le pritožbe zoper države**.

Posameznica ali posameznik lahko vloži pritožbo zoper katero koli državo, ki je bila v trenutku kršitve pristojna za žrtev in je hkrati ratificirala mednarodno pogodbo, na podlagi katere vlaga svojo pritožbo ter sprejela njen posamezni pritožbeni postopek. Slovenija je sprejela pritožbene postopke za zgoraj (pod vprašanjem 1) naštetih mednarodnih pogodb.⁸

5. Ali moram najprej izčrpati vsa notranja pravna sredstva?

Preden vložite pritožbo na katerega od zgoraj naštetih odborov, morate svoj zahtevek predložiti preko nacionalnega sodnega sistema do najvišjega sodišča in prejeti končno odločbo. Torej **morate praviloma izčrpati vsa notranja pravna sredstva**.

Mednarodni pogodbeni odbor pa **lahko kljub neizčrpanju notranjih pravnih sredstev sprejme pritožbo**, če boste izkazali, da **notranja pravna sredstva niso učinkovita, niso na voljo ali postopki trajajo neupravičeno dolgo**.

6. Ali obstajajo kakšni nujni postopki?

Če se bojite, da boste žrtev nepopravljive škode (na primer v primerih neposredne usmrtitve ali deportacije kam, kjer vam grozi mučenje), preden bo odbor preučil vaš primer, lahko zahtevate nujno posredovanje odbora, da ustavi ravnanje (ali opustitev) države, ki bi vam lahko povzročila tako škodo. Takšen poseg se imenuje "**prošnja začasne zaščitne ukrepe**."

---

⁸ Pritožbe posameznic in posameznikov so mogoče, ker so se države izrecno strinjale, da lahko mednarodni pogodbeni organi sprejemajo pritožbe v posameznih zadevah. S tem **so dale države vnaprejšnje soglasje za pristojnost posameznih mednarodnih pogodbenih odborov v posamičnih zadevah**, in sicer **na enak način, kot so se strinjale s pristojnostjo [Evropskega sodišča za človekove pravice](#) glede obravnavanja zatrjevanih kršitev iz [Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic](#)**.

7. Ali je koristno pritožbo istočasno poslati različnim mehanizmom za človekove pravice?

Ne. Odbori ne bodo preučili vaše zadeve, če ste jo predložili drugemu mednarodnemu ali regionalnemu pritožbenemu organu, na primer Evropskemu sodišču za človekove pravice ali drugemu odboru in če postopek prej njimi še poteka oziroma še ni dokončen.

V svoji pritožbi se morate odločiti, kateri organ oziroma postopek želite uporabiti.

8. Ali mednarodni pogodbeni odbori lahko obravnavajo pritožbo, če je o isti zadevi že odločalo Evropsko sodišče za človekove pravice ali drug mednarodni odbor?

Odbor sme obravnavati pritožbe glede tistih zadev, za katere se je prej prepričal, da o njih še **ni bilo odločeno** v drugem mednarodnem postopku, na primer pred ESČP ali drugim mednarodnim ali regionalnim pritožbenim organom.

Glede na prakso mednarodnih pogodbenih odborov ti v odločanje sprejmejo zadevo, če ESČP ali drug mednarodni ali regionalni pritožbeni organ o zadevi ni obrazloženo vsebinsko odločil.

Mednarodni pogodbeni odbori tako praviloma obravnavajo tudi pritožbe, ki se nanašajo na isto zadevo, o kateri je ESČP sicer že odločilo, če je sodišče vlogo zavrglo brez obrazložitve (bodisi ker očitno nima pristojnosti, ker je vloga očitno nedopustna ali ker je očitno, da ne gre za kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz Evropske konvencije za varstvo človekovih pravic).⁹

Ob tem velja tudi izpostaviti, da je obseg pravic, ki jih pokriva šest zgoraj navedenih mednarodnih pogodb širši glede na pravice iz EKČP.

9. Ali obstaja rok za vložitev pritožbe?

Pomembno je, da pritožbo vložite čim prej po izčrpanju notranjih pravnih sredstev oziroma po zaključku drugega mednarodnega postopka, če ni prišlo do vsebinske odločitve drugega mednarodnega organa.

Za vložitev pritožbe Odboru proti mučenju, Odboru za odpravo diskriminacije žensk in Odboru za pravice invalidov ni določenih časovnih omejitev, vendar je najbolje, da pritožbo vložite čim prej, ko izčrpate notranja pravna sredstva. **Pred Odborom za človekove pravice, Odborom za odpravo rasne diskriminacije in Odborom za otrokove pravice pa lahko v nekaterih primerih predložitev po daljšem obdobju povzroči, da zadevni odbor zadevo šteje za nedopustno:**

- po mnenju Odbora za človekove pravice (Poslovník, pravilo 96 (c)) lahko zamuda pomeni zlorabo pravice do pritožbe, če je predložena po petih letih od izčrpanja notranjih pravnih sredstev ali po treh letih od zaključka drugega postopka mednarodne preiskave ali reševanja, razen če obstajajo razlogi, ki upravičujejo zamudo ob upoštevanju vseh okoliščin pritožbe.;
- v četrtem odstavku 14. člena Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije je določeno: „če vlagatelj peticije ne doseže zadovoljive rešitve pri organu, ki je bil ustanovljen

---

⁹ Glede na statistične podatke je preko 95 % vlog vloženih s strani posameznic in posameznikov na ESČP proti Republiki Sloveniji zavrženih s strani sodišča brez obrazložitve.

ali določen po 2. odstavku tega člena, ima pravico, da v roku šestih mesecev zadevo s sporočilom predloži Odboru“;

- točka h 7. člena Izbirnega Protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede komunikacije otrok z Odborom za otrokove pravice določa: „Odbor razglasi sporočilo za nedopustno, če ni predloženo v enem letu po izčrpanju notranjih pravnih sredstev, razen če predlagatelj dokaže, da v tem času sporočila o kršitvi ni bilo mogoče predložiti“.

10. Ali bo moja pritožba proučena, če se nanaša na dogodke oziroma dejstva, ki so se zgodila že dolgo časa nazaj?

Pritožbo lahko vložite le v zvezi z dogodki, ki so se zgodili po tem, ko je država sprejela pritožbeni mehanizem za mednarodno pogodbo, na podlagi katere se pritožujete. Za Republiko Slovenijo veljajo spodnji datumi (po posameznih mednarodnih pogodbah):

- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah - 18. maj 1993;
- Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju - 14. april 1993;
- Konvencija o otrokovih pravicah - 25. avgust 2018;
- Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije - 1. september 2001;
- Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk - 15. maj 2004;
- Konvencija o pravicah invalidov - 3. maj 2008.

11. Ali se lahko pritožim anonimno?

Ne. Odbori ne sprejemajo anonimnih pritožb.

Lahko pa zaprosite, da se vaše ime v objavi končne odločitve o vašem primeru ne razkrije. To morate storiti čim prej. Zaradi stopnje javnosti, ki jo običajno prejemajo odločitve odborov (vključno z razširjanjem prek interneta, zaradi česar je popravek in / ali izbris podatkov, ki krožijo po spletu, praktično nemogoč), prošnjam za anonimnost, vložnim po objavi odločitve odborov, morda ne bo več mogoče ugoditi.

12. Kako naj predstavim svojo pritožbo?

Vaša **pritožba mora biti pisna**. Dejstva morate predstaviti v kronološkem vrstnem redu, vključno s pravnimi sredstvi, ki ste jih uporabili. Pojasniti morate, kako dejstva v vašem primeru razkrivajo kršitev posameznih členov mednarodne pogodbe. Uporabite lahko vzorčne obrazce za pritožbe, ki ga najdete na:

www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/IndividualCommunications.aspx#proceduregeneral.

Pritožba mora biti napisana v enem od delovnih jezikov sekretariata: angleščini, francoščini, ruščini ali španščini. Dokumente v drugih jezikih je treba prevesti ali povzeti v naštetih jezikih.

13. Ali lahko ustno predstavim svoje argumente?

Postopek pred mednarodnimi pritožbenimi odbori je **samo pisen**. Pokličete lahko le za postopkovni nasvet na: +41 22 917 12 34 (prosite za skupino za peticije).

14. Kako poteka postopek pred mednarodnim pogodbenim odborom?

Postopek poteka pisno. Pritožnik na odbor vloži pritožbo oziroma t. i. sporočilo (v ang. communication). Odbor po prvotnem pregledu pritožbo oziroma sporočilo, skupaj z vsemi predloženimi prilogami, posreduje državi, na katero se sporočilo nanaša in ji določi rok za odgovor. **V odgovoru država pojasni svoja stališča**, če obstajajo pogoji za to, pa lahko zaprosi tudi za podaljšanje roka. **Pritožnik lahko na odziv države odgovori, ves čas postopka pa lahko svojo vlogo tudi dopolnjuje** – praviloma so vse dopolnitve nato poslane zadevni državi v mnenje in država lahko na navedbe pritožnika ponovno odgovori. **Odbor nato odloči na podlagi pisnih argumentov in dokaznega gradiva (prilog)**.

Mednarodni pogodbeni odbori **odločijo** o svoji pristojnosti, dopustnosti pritožbe oziroma sporočila in o vsebini zadeve **praviloma v enotnem postopku**.

15. Ali je postopek pred mednarodnimi pogodbenimi odbori javen?

Ne. Postopek pred mednarodnim pogodbenim odborom je zaupen, objavljena je le končna odločitev, ki vsebuje povzetke stališč strank v postopku in poteka postopka.

16. Kakšne odločitve lahko sprejmejo mednarodni pogodbeni odbori?

Mednarodni pogodbeni odbori sprejmejo naslednje vrste odločitev:

- stališča,
- odločitev o nepristojnosti, in
- odločitev o prenehanju postopka.

Odločitve mednarodnih pogodbenih odborov so dokončne, **zoper njih ni pritožb**.

Ugotovitve odborov o ugotovljenih kršitvah za državo niso pravno obvezujoče, ampak imajo naravo priporočil. V teh primerih ne gre za mednarodni sodni postopek, ampak za postopek, ki ima kvazi-sodno naravo.

Kljub pravno neobvezujoči naravi pa ugotovljena kršitev s strani odbora pomeni, da je v posamični zadevi država kršila človekove pravice ali temeljne svoboščine iz obravnavane mednarodne pogodbe. Spoštovanje priporočil in odločitev mednarodnih pogodbenih odborov pa je pomemben kazalnik spoštovanja človekovih pravic in vladavine prava v posamični državi. Nespoštovanje takšne odločitve s strani oblastnih organov je lahko podvrženo strokovnim ali zunanjim ali notranjim političnim pritiskom.

17. Kaj lahko mednarodni pogodbeni odbor priporoči državi, če odloči glede pritožbe v mojo korist?

Odbori najpogosteje priporočajo odškodnino. Odbori **lahko priporočajo tudi odpravo kršitve**, npr. izpustitev, preiskavo, ponovno sojenje itd.

Države pogodbenice so moralno dolžne izvrševati odločbe, vendar te niso pravno zavezujoče. To pomeni, da je uresničitev priporočila odbora v presoji države pogodbenice.

18. Kako dolgo bo postopek trajal?

Trajanje postopka se razlikuje od odbora do odbora. Trenutno traja od enega do dveh let. Zaradi velike količine pritožb traja postopek na Odboru za človekove pravice (ki spremlja izvajanje Mednarodni pakta o državljskih in političnih pravicah) dlje.

19. Kam naj pošljem svojo pritožbo?

Petitions Team OHCHR-UNOG 1211 Geneva 10 Switzerland

E-pošta: **tb-petitions@ohchr.org** (v zadevi svojega e-poštnega sporočila navedite "Human rights complaint")

Faks: +41 22 917 90 22

20. Prizadevanje Varuha človekovih pravic, da bi Slovenija omogočila tudi pritožbe posameznikov na Odbor za ekonomske, socialne in kulturne pravice

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije si prizadeva, da bi Republika Slovenija čim prej ratificirala tudi [Izbirni protokol k Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah](#), ki omogoča pritožbe posameznikov na Odbor za ekonomske, socialne in kulturne pravice. V zvezi s tem je dal v Letnem poročilu za leto 2019 priporočilo št. 14, ki ga je sprejel tudi Državni zbor Republike Slovenije. Zdaj je na potezi Vlada Republike Slovenije, da pripravi zakon o ratifikaciji protokola in Državni zbor Republike Slovenije, da ga sprejme.

Glede ekonomskih in socialnih pravic pa je sicer mogoče vložiti skupinsko pritožbo na Evropski Odbor za človekove pravice (torej telo izven okvira Organizacije združenih narodov, za razliko od zgoraj omenjenih odborov), vendar lahko pritožbo vložijo le določene evropske delavske in delodajalske organizacije, določene mednarodne nevladne organizacije ter sindikati in delodajalska združenja posamezne države ([več](#)).

21. Dodatne informacije in povezave

Več informacij po posameznih pritožbenih mehanizmih najdete v naslednji dokumentih oziroma v naslednjih povezavah (v angleškem jeziku):

- na spletni strani Urada visokega komisarja za človekove pravice OZN (OHCHR) - [Human Rights Treaty Bodies - Individual Communications](#);

- v publikaciji Posamezni pritožbeni postopki po Mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah OZN - [Individual Complaint Procedures under the United Nations Human Rights Treaties](#);
- na spletni strani OHCHR je v elektronski obliki dostopna tudi jurisprudenca (praksa) mednarodnih pogodbenih odborov. Najdete jo v bazi [JURISPRUDENCE – OHCHR](#).

Za dodatne splošne informacije o mednarodnih pogodbenih odborih in postopkih pred njimi se lahko obrnete tudi na Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, in sicer preko elektronske pošte info@varuh-rs.si, preko brezplačne telefonske številke 080 15 30 ali pisno na naslov Varuha ([Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Dunajska cesta 56, 1000 Ljubljana](#)).

Kako in kdaj se lahko glede kršitev človekovih pravic pritožite na mednarodne pogodbene odbore Združenih narodov – Varuhov kratki vodič

Center za človekove pravice, Varuh človekovih pravic Republike Slovenije

Ljubljana, december 2020

Publikacija je objavljena le v spletni obliki na spletnih straneh Varuha človekovih pravic Republike Slovenije www.varuh-rs.si/vodic-mednarodne-pritozbe.

Reproduciranje delov publikacije je dovoljeno z navedbo vira.

Priporočeno citiranje: Center za človekove pravice, Varuh človekovih pravic Republike Slovenije: Kako in kdaj se lahko glede kršitev človekovih pravic pritožite na mednarodne pogodbene odbore Združenih narodov – Varuhov kratki vodič, Ljubljana, december 2020.